

Biuletyn MSSF Naprzeciw standardom

W tym wydaniu:

1. RMSR wydaje zmiany do MSR 1 w ramach inicjatywy dotyczącej ujawnień
2. RMSR proponuje zmiany do MSR 7 „Sprawozdanie z przepływów pieniężnych” w ramach inicjatywy dotyczącej ujawnień
3. RMSR wydaje zmiany do MSSF 10, MSSF 12 i MSR 28 związane z zastosowaniem zwolnień dla jednostek inwestycyjnych
4. RMSR proponuje zmiany do MSR 1 w celu doprecyzowania kryteriów klasyfikacji zobowiązań jako długo- lub krótkoterminowych

RMSR wydaje zmiany do MSR 1 w ramach inicjatywy dotyczącej ujawnień

Niniejsze wydanie naszego biuletynu omawia najnowsze zmiany do MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych” w ramach inicjatywy dotyczącej ujawnień.

Streszczenie

- Do MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych” wprowadzono następujące zmiany:
 - Istotność i agregacja: wprowadzono wyjaśnienie, że jednostka sprawozdawcza nie może utrudniać odbioru użytecznych informacji poprzez agregowanie lub dezagregowanie prezentowanych danych i że kwestie istotności dotyczą zarówno podstawowej części sprawozdania finansowego, jak i informacji dodatkowych oraz określonych ujawnień wymaganych przez MSSF - tj. konkretne informacje, których ujawnienia wymagają MSSF, zamieszcza się tylko wówczas, gdy są istotne.
 - Sprawozdanie z sytuacji finansowej i rachunek zysków i strat oraz pozostałych całkowitych dochodów: sprecyzowano, że pozycje prezentowane w tych sprawozdaniach zgodnie z MSR 1 można stosownie do potrzeb agregować lub dezagregować. Dodano również wytyczne dotyczące prezentacji sum częściowych w tych sprawozdaniach.
 - Prezentacja pozycji pozostałych całkowitych dochodów: sprecyzowano, że udział jednostki w pozostałych całkowitych dochodach jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć rozliczanych metodą praw własności prezentuje się w formie zagregowanej jako jedną pozycję, w zależności od tego, czy będą one następnie przenoszone na wynik finansowy, czy też nie.
 - Informacje dodatkowe: sprecyzowano, że podmioty sprawozdawcze mogą elastycznie kształtować strukturę not oraz dodano wytyczne dotyczące określenia porządku prezentowanych not. Usunięto również nieprzydatne przykłady identyfikacji najważniejszych zasad rachunkowości.
- Zmiany wchodzi w życie 1 stycznia 2016 roku, z możliwością wcześniejszego zastosowania. Oczekuje się, że zmiany zostaną zatwierdzone do stosowania na terenie Unii Europejskiej w czwartym kwartale 2015 roku.

Dlaczego wprowadzono zmiany?

Inicjatywa RMSR dotycząca ujawniania informacji obejmuje kilka niewielkich projektów doprecyzowania wymogów dotyczących jakości prezentacji i ujawniania informacji. Jest wobec tego uznawana za uzupełnienie obecnie realizowanego procesu weryfikacji „Założeń koncepcyjnych” RMSR. Proces ten ma na celu podniesienie jakości wytycznych dotyczących prezentacji i ujawniania informacji na potrzeby przyszłych standardów.

Proponowana zmiana dotycząca prezentacji pozycji pozostałych całkowitych dochodów generowanych przez inwestycje rozliczane metodą praw własności wynika z wniosku przesłanego Komitetowi Interpretacyjnemu MSSF.

RMSR wprowadziła zmiany w celu doprecyzowania wymogów zawartych w MSR 1 po publikacji projektu w marcu 2014 roku i uwzględnieniu otrzymanych uwag.

Czego dotyczą zmiany do MSR 1?

Istotność

Zmiany precyzują wytyczne dotyczące istotności zawarte w MSR 1. Podmiotom sprawozdawczym nie wolno utrudniać odbioru przydatnych informacji poprzez ich prezentację w formie łącznej lub w rozbiu, np. w formie łączenia istotnych pozycji o różnych cechach lub mieszania informacji istotnych z nieistotnymi. Decyzja dotycząca prezentacji łącznej (zagregowanej) lub w rozbiu (dezagregowanej) oraz jej formy powinna zależeć od odpowiednich faktów i okoliczności.

Ponadto w standardzie stwierdza się, że kwestie istotności dotyczą sprawozdania finansowego jako całości, w tym zasadniczej części sprawozdania finansowego, jak i informacji dodatkowych oraz że ujawnienia są wymagane tylko w przypadku gdy informacje te są istotne. Zasada istotności dotyczy również konkretnych wymogów zawartych w poszczególnych standardach, nawet jeżeli dany standard określa „minimalny zakres” wymaganych ujawnień.

Sprecyzowano również, że może zajść konieczność ujawnienia dodatkowych informacji, jeżeli konkretne ujawnienia wymagane przez MSSF nie wystarczą do zrozumienia wpływu określonych transakcji, zdarzeń lub warunków na sytuację finansową i wynik jednostki sprawozdawczej.

Spostrzeżenie

Wyjaśnienie, że koncepcja istotności dotyczy zarówno informacji ujawnianych w notach, jak i ujmowania i wyceny w zasadniczej części sprawozdania finansowego, to pierwsze działanie w odpowiedzi na zarzut, że sprawozdania finansowe zawierają natłok nieistotnych informacji.

Temat ten będzie głębiej analizowany w ramach szerszego projektu RMSR dotyczącego zasad ujawniania informacji.

Sprawozdanie z sytuacji finansowej i rachunek zysków i strat oraz pozostałych całkowitych dochodów

Zgodnie z wyżej przedstawioną zasadą istotności, usunięto z MSR 1 sformułowanie „co najmniej” użyte w odniesieniu do wykazu pozycji, które należy zaprezentować w sprawozdaniu z sytuacji finansowej. Zmiana ta eliminuje często występujące błędne przekonanie, że sformułowanie to wymusza prezentację wszystkich wymienionych pozycji, bez względu na ich istotność. Precyzuje również, że dopuszcza się łączną prezentację pozycji wymienionych w tym wykazie, jeżeli są nieistotne. Zmiana ta jest spójna z wymogami dotyczącymi rachunku zysków i strat oraz pozostałych całkowitych dochodów, gdzie nie użyto sformułowania „co najmniej”.

Sprecyzowano również, że pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej i rachunku zysków i strat oraz pozostałych całkowitych dochodów ujęte w wykazie zamieszczonym w MSR 1 należy rozbić, jeżeli ułatwi to zrozumienie sytuacji finansowej jednostki sprawozdawczej.

Obecnie obowiązujące postanowienia MSR 1 wymagają od jednostek podawania w sprawozdaniu z sytuacji finansowej lub w rachunku zysków i strat oraz pozostałych całkowitych dochodów sum częściowych, jeżeli ułatwia to zrozumienie sytuacji finansowej lub wyników jednostki. W zmianach sprecyzowano, że tak prezentowane sumy częściowe:

- powinny zawierać wyłącznie pozycje złożone z kwot ujmowanych i wycenianych zgodnie z MSSF,
- powinny być prezentowane i nazywane w sposób umożliwiający ich poprawną interpretację,
- w kolejnych okresach powinny zachować spójność prezentacji,
- nie powinny mieć pierwszeństwa przed sumami częściowymi i całkowitymi wymaganym przez MSSF.

Przy tego rodzaju sumach częściowych prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej i pozostałych całkowitych dochodów należy ujawnić składniki, które umożliwią ich uzgodnienie z pozycjami wymaganymi przez MSSF.

Prezentacja pozycji pozostałych całkowitych dochodów wynikających z inwestycji rozliczanych metodą praw własności

Zgodnie ze zmianami jednostki sprawozdawcze powinny prezentować swój udział w pozostałych całkowitych dochodach spółek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć rozliczanych metodą praw własności oddzielnie od pozostałych pozycji pod tym nagłówkiem. Wobec tego w sprawozdaniu z pozostałych całkowitych dochodów należy umieścić następujące pozycje:

- elementy pozostałych całkowitych dochodów (z wyjątkiem dochodów z jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć rozliczanych metodą praw własności) sklasyfikowane według cech, pogrupowane na pozycje, które:
 - nie zostaną przeniesione na wynik finansowy;
 - zostaną przeniesione na wynik finansowy w momencie spełnienia określonych warunków;
- udział w pozostałych całkowitych dochodów z jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć rozliczanych metodą praw własności w formie zagregowanej, podzielone na pozycje, które:
 - nie zostaną przeniesione na wynik finansowy;
 - zostaną przeniesione na wynik finansowy w momencie spełnienia określonych warunków.

Przykładowa prezentacja sprawozdania finansowego w części MSR 1 zawierającej wytyczne wdrożeniowe została odpowiednio zmodyfikowana.

Noty objaśniające

Zmiany precyzują wymogi dotyczące prezentacji not objaśniających. W odniesieniu do struktury not wprowadzono postanowienie, że przy wyborze metody prezentacji not jednostka powinna mieć na względzie czytelność i porównywalność swoich sprawozdań finansowych. Można to osiągnąć np. ustawiając noty w sposób, który eksponuje szczególnie istotne informacje lub zwraca uwagę na związek między poszczególnymi ujawnieniami. Przykładowa kolejność not została przedstawiona w nowo wprowadzonych fragmentach standardu:

- pierwszeństwo mają noty najważniejsze dla zrozumienia wyniku finansowego i sytuacji finansowej, np. grupujące informacje dotyczące poszczególnych działań;
- pozycje wyceniane w podobny sposób, np. aktywa wyceniane w wartości godziwej, zostały pogrupowane; albo
- porządek not odpowiadający kolejności pozycji prezentowanych w zasadniczej części sprawozdania finansowego:
 - oświadczenie o zgodności z MSSF;
 - istotne zasady rachunkowości;
 - informacje uzupełniające podstawową część sprawozdania finansowego;
 - inne ujawnienia, w tym zobowiązania warunkowe i nieujęte zobowiązania umowne oraz ujawnienia danych niefinansowych (np. dotyczących celów i zasad zarządzania ryzykiem finansowym zgodnie z MSSF 7).

Ponadto zmiany eliminują nieużyteczne wytyczne i przykłady objaśniające, czym są istotne zasady rachunkowości.

Spostrzeżenie

Zmiany te mają wyeliminować przekonanie, iż MSR 1 narzuca określony porządek not. Wyjaśniają, że kolejność not przedstawiona w standardzie jest jedynie przykładem, a nie wymogiem. Wobec tego jednostki sprawozdawcze mają możliwość elastycznego ustalania porządku not. RMSR stwierdziła, że czasach, kiedy coraz więcej inwestorów i interesariuszy korzysta z elektronicznych wersji sprawozdań finansowych, w których można korzystać z funkcji wyszukiwania, wymaganie sztywnego porządku not nie ma już sensu. Wobec tego jednostki mogą rozważyć zmianę ich układu, tak aby ułatwić wyszukiwanie informacji użytkownikom sprawozdań finansowych.

Data wejścia w życie

Zmiany dotyczą okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie, z możliwością wcześniejszego zastosowania. Jeżeli jednostka sprawozdawcza zastosuje je wcześniej, nie musi ujawniać tego faktu w sprawozdaniu finansowym. Oczekuje się, że zmiany zostaną zatwierdzone do stosowania na terenie Unii Europejskiej w czwartym kwartale 2015 roku.

RMSR proponuje zmiany do MSR 7 „Sprawozdanie z przepływów pieniężnych” w ramach inicjatywy dotyczącej ujawnień

Niniejsze wydanie biuletynu poświęcone jest propozycjom zmian do MSR 7 „Sprawozdanie z przepływów pieniężnych” przedstawionym w projekcie ED/2014/6 wydanym w grudniu 2014 roku.

Dlaczego proponuje się zmiany?

Zmiany zaproponowane w projekcie ED/2014/6 „Inicjatywa dotycząca ujawniania informacji: proponowane zmiany do MSR 7” wynikają z inicjatywy RMSR dotyczącej ujawnień, na którą składa się kilka niewielkich projektów, mających na celu podniesienie jakości wymogów dotyczących prezentacji i ujawniania, zawartych w obowiązujących standardach. W ramach tej inicjatywy RMSR wydała już w marcu 2014 roku projekt ED/2014/1, zawierający propozycje zmian do MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych”. Inicjatywa jest zatem uznawana za uzupełnienie obecnie realizowanego procesu weryfikacji „Założeń koncepcyjnych” RMSR, obejmującego podniesienie jakości wytycznych dotyczących prezentacji i ujawniania informacji na potrzeby przyszłych standardów.

Głównym celem proponowanych zmian do MSR 7 jest podniesienie jakości informacji dotyczących (i) zmian zobowiązań jednostki wynikających z działalności finansowej w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych oraz (ii) dostępności środków pieniężnych i ich ekwiwalentów oraz ograniczeń wpływających na podejmowanie decyzji o ich wykorzystaniu (w tym kontroli kursów wymiany walut lub skutków podatkowych towarzyszących międzynarodowym transferom pieniężnym).

Proponowane zmiany

Proponowane zmiany wymagałyby ujawnienia następujących informacji:

- Uzgodnienia sald otwarcia i zamknięcia poszczególnych zobowiązań przedstawionych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, generujących przepływy pieniężne, które kwalifikują się jako działalność finansowa w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych.

Uzgodnienie to obejmowałby:

- salda otwarcia w sprawozdaniu z sytuacji finansowej;
- zmiany zachodzące w okresie, w tym: (i) zmiany przepływów pieniężnych z działalności finansowej; (ii) zmiany wynikające z uzyskania lub utraty kontroli nad jednostkami zależnymi lub innymi firmami oraz (iii) inne zmiany niepieniężne (np. skutki zmian kursów wymiany walut i wartości godziwej), a także
- salda zamknięcia w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

Streszczenie

- Projekt standardu proponuje zmiany do MSR 7 „Sprawozdanie z przepływów pieniężnych” w celu podniesienia jakości informacji dotyczących działalności finansowej i płynności jednostki sprawozdawczej przekazywanych użytkownikom sprawozdań finansowych.
- Proponowane zmiany wymagałyby (i) uzgadniania sald otwarcia i zamknięcia w sprawozdaniu z sytuacji finansowej dla wszystkich pozycji, generujących przepływy pieniężne, które kwalifikują się jako działalność finansowa, z wyjątkiem pozycji kapitału własnego; (ii) ujawniania informacji dotyczących kwestii ułatwiających analizę płynności jednostki, takich jak ograniczenia stosowane przy podejmowaniu decyzji dotyczących wykorzystania środków pieniężnych i ich ekwiwalentów.

Proponuje się dodanie następującego przykładu:

	Elementy działalności finansowej (z wyjątkiem kapitału własnego)				20X2
	20X1	Przepływy środków pieniężnych	Zmiany niepieniężne	20X2	
			<i>Przejęcie</i>	<i>Nowy leasing</i>	
Kredyty długoterminowe	1.040	250	200	-	1.490
Zobowiązania z tytułu leasingu	-	(90)	-	900	810
Zadłużenie długoterminowe	1.040	160	200	900	2.300

Spostrzeżenie

Obowiązek uzgodnienia będzie dotyczył zobowiązań generujących przepływy pieniężne, które spełniają definicję działalności finansowej zawartą w MSR 7. Nie wprowadzi się zakazu przedstawiania ujawnień w kwotach netto (tj. zobowiązań wynikających z działalności finansowej pomniejszonych o wartość środków pieniężnych i ich ekwiwalentów), ponieważ niektóre jednostki zarządzają zadłużeniem w wartości netto, a RMSR nie chce ograniczać ich zarządom możliwości wyjaśnienia przyjętych zasad zarządzania finansami i ryzykiem.

ii) Ujawnienia ograniczeń wpływających na podejmowane przez jednostkę decyzje o wykorzystaniu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów, w tym zobowiązań podatkowych, związanych z transferem środków pieniężnych i ich ekwiwalentów z zagranicy.

Spostrzeżenie

RMSR zdecydowała się wprowadzić wymóg dodatkowych ujawnień dotyczących zdolności jednostki sprawozdawczej do wykorzystania środków pieniężnych i ich ekwiwalentów w odpowiedzi na obawy zgłaszane przez inwestorów, że choć jednostka może posiadać zapas środków pieniężnych i ich ekwiwalentów umożliwiający spłatę zadłużenia lub sfinansowanie innych potrzeb, mogą istnieć ograniczenia wpływające na decyzje dotyczące wykorzystania tych środków. Powodem takiej sytuacji mogą być restrykcje gospodarcze (np. fakt, że posiadane środki pieniężne zlokalizowane są w innym kraju niż zadłużenie, a zatem ich wykorzystanie wiązałoby się z koniecznością odprowadzenia podatku) lub prawne, uniemożliwiające jednostce swobodne dysponowanie środkami pieniężnymi.

W przeprowadzonej analizie RMSR uwzględniła obowiązujące wymogi ujawniania ograniczeń możliwości dysponowania środkami pieniężnymi i ich ekwiwalentami.

- MSR 7 wymaga ujawniania istotnej wielkości sald środków pieniężnych i ich ekwiwalentów posiadanych przez jednostkę, których nie może wykorzystać grupa kapitałowa. Wymóg ten nie dotyczy jednak sytuacji, w której środki pieniężne i ich ekwiwalenty są dostępne, ale wskutek istniejących ograniczeń jednostka uznała za bardziej opłacalne wykorzystanie alternatywnych źródeł finansowania.
- MSSF 12 „Ujawnianie udziałów w innych jednostkach” wymaga ujawnienia znaczących ograniczeń dostępu lub wykorzystania aktywów i rozliczenia zobowiązań grupy, jednak RMSR uznała, że takie ujawnienia nie obejmują ograniczeń ekonomicznych.

Proponowana data wejścia w życie

Projekt nie precyzuje daty wejścia proponowanych zmian w życie, ale zakłada możliwość wcześniejszego zastosowania.

RMSR wyznaczy ją po analizie nadesłanych uwag.

Proponowane zmiany będą obowiązywały prospektywnie. Projekt nie zawiera wymogów dotyczących okresu przejściowego.

RMSR wydaje zmiany do MSSF 10, MSSF 12 i MSR 28 związane z zastosowaniem zwolnień dla jednostek inwestycyjnych

Niniejsze wydanie biuletynu poświęcone jest zmianom do MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe” i do MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”, związanym ze zwolnieniem jednostek inwestycyjnych z obowiązku konsolidacji.

Dlaczego wprowadzono zmiany?

Zmiany te wprowadzono w wyniku nadesłania Komitetowi Interpretacyjnemu MSSF trzech kwestii do analizy. Po ich przedyskutowaniu Komitet zalecił RMSR opracowanie rozwiązań w formie szczegółowych poprawek do MSSF 10, MSSF 12 i MSR 28.

Jakie zmiany spowoduje wprowadzenie poprawek?

Zwolnienie z obowiązku sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego

MSSF 10 zwalnia z obowiązku sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego podmioty dominujące, których jednostka dominująca średniego lub najwyższego szczebla sporządza publicznie dostępne skonsolidowane sprawozdanie finansowe zgodnie z MSSF.

Potwierdzono, że podmiot dominujący zależny od jednostki inwestycyjnej jest zwolniony z obowiązku sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego, nawet jeżeli ta jednostka wycenia wszystkie swoje podmioty zależne w wartości godziwej zgodnie z MSSF 10. Decyzja ta wynika z analizy kosztów i korzyści oraz z faktu, że podmiot dominujący jednostki inwestycyjnej jest zobowiązany do ujawnienia informacji zgodnie z MSSF 12 „Ujawnianie udziałów w innych jednostkach”, z MSSF 7 „Instrumenty finansowe: ujawnianie informacji” oraz z MSSF 13 „Wycena w wartości godziwej”. Wprowadzono również odpowiednie zmiany do MSR 28, potwierdzające, że zwolnienie z obowiązku stosowania metody praw własności dotyczy również inwestora jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia, jeżeli inwestor ten jest podmiotem zależnym jednostki inwestycyjnej, nawet jeżeli wycenia ona wszystkie swoje jednostki zależne w wartości godziwej.

Streszczenie

- Wprowadza się zwolnienie z obowiązku sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego dla podmiotu dominującego średniego szczebla zależnego od jednostki inwestycyjnej, nawet jeżeli ta jednostka wycenia wszystkie swoje jednostki zależne w wartości godziwej. Wobec tego wprowadzono również zmiany do MSR 28 dotyczące zwolnienia z obowiązku stosowania metody praw własności dla jednostek zależnych posiadających udziały w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach.
- RMSR sprecyzowała, że wymóg konsolidacji podmiotu zależnego od jednostki inwestycyjnej dotyczy tylko podmiotów zależnych niebędących jednostkami inwestycyjnymi, świadczących usługi związane z działalnością inwestycyjną jednostki dominującej.
- Stosując metodę praw własności do podmiotu stowarzyszonego lub wspólnego przedsięwzięcia będącego jednostką inwestycyjną, inwestor może zachować zasadę wyceny w wartości godziwej, którą podmiot stowarzyszony lub wspólne przedsięwzięcie zastosowały wobec własnych jednostek zależnych.
- RMSR sprecyzowała, że jednostka inwestycyjna wyceniająca wszystkie swoje podmioty zależne w wartości godziwej powinna ujawnić informacje wymagane w MSSF 12 „Ujawnianie udziałów w innych jednostkach”.
- Zmiany stosuje się retrospektywnie i dotyczą okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie, z możliwością wcześniejszego zastosowania. Zmiany jeszcze nie zostały zatwierdzone do stosowania na terenie UE (na chwilę obecną oczekuje się jego zatwierdzenia w pierwszym kwartale 2016 roku).

Jednostka zależna świadcząca usługi związane z działalnością inwestycyjną na rzecz jednostki inwestycyjnej

MSSF 10 wymaga aby jednostka inwestycyjna wyceniała wszystkie swoje inwestycje w jednostki zależne w wartości godziwej. Od reguły tej jest jednak wyjątek: jeżeli podmiot zależny świadczy usługi lub prowadzi działalność związaną z inwestycjami na rzecz jednostki inwestycyjnej, podlega konsolidacji.

Wyjątek ten dotyczy wyłącznie podmiotów zależnych niebędących jednostkami inwestycyjnymi, których głównym celem jest świadczenie usług i prowadzenie działań związanych z działalnością inwestycyjną jednostki dominującej. Wszystkie inne podmioty zależne jednostki inwestycyjnej należy wyceniać w wartości godziwej.

Spostrzeżenie

W „Uzasadnieniu wniosków” RMSR wyjaśnia, że poprawka ta jest zgodna z wymogiem wyceny podmiotów zależnych w wartości godziwej, dotyczącym jednostek inwestycyjnych i obejmującym również podmioty zależne będące jednostkami inwestycyjnymi.

Zdaniem Rady poprawka ta jest również zgodna z dotyczącym jednostek inwestycyjnych wymogiem konsolidacji podmiotów zależnych, których głównym celem jest świadczenie usług wsparcia lub pomocniczych względem działalności inwestycyjnej jednostki dominującej. Jeżeli podmiot zależny jest jednostką inwestycyjną, jasne jest, że takie usługi nie stanowią podstawowego zakresu jego działalności, bo gdyby stanowiły, nie byłaby to jednostka inwestycyjna.

Zastosowanie metody praw własności przez inwestora niebędącego jednostką inwestycyjną wobec przedmiotu inwestycji będącego jednostką inwestycyjną

W przypadku zastosowania metody praw własności MSR 28 wymaga od jednostki sprawozdawczej skorygowania zasad rachunkowości swojego podmiotu stowarzyszonego lub wspólnego przedsięwzięcia, jeżeli różnią się one od zasad rachunkowości tej jednostki.

Zmieniono MSR 28, by umożliwić kontynuowanie wyceny w wartości godziwej, stosowanej przez podmioty stowarzyszone jednostek inwestycyjnych wobec udziałów w ich jednostkach zależnych.

Zmiany MSSF 12 „Ujawnianie udziałów w innych jednostkach”

MSSF 12 określa, że standard ten nie dotyczy jednostkowych sprawozdań finansowych.

Zmiany do MSSF 12 precyzują, że jednostka inwestycyjna wyceniająca wszystkie swoje podmioty zależne w wartości godziwej powinna ujawnić informacje wymagane w MSSF 12 w odniesieniu do jednostek inwestycyjnych.

Spostrzeżenie

Zdaniem RMSR, choć MSSF 12 nie dotyczy jednostkowych sprawozdań finansowych, w poprzedniej wersji standardu nie sprecyzowano jednoznacznie zastosowania do jednostek inwestycyjnych. Rada zdecydowała się sprecyzować, że ten zakres wyłączenia nie obejmuje sprawozdań finansowych jednostki dominującej będącej jednostką inwestycyjną, wyceniającej wszystkie swoje podmioty zależne w wartości godziwej.

Data wejścia w życie

Zmiany mają zastosowanie retrospektywne i obowiązują w stosunku do rocznych okresów rozliczeniowych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie, z możliwością wcześniejszego zastosowania. Zmiany jeszcze nie zostały zatwierdzone do stosowania na terenie UE (na chwilę obecną oczekuje się jego zatwierdzenia w pierwszym kwartale 2016 roku).

Jeśli jednostka sprawozdawcza zdecyduje się na wcześniejsze zastosowanie zmian, należy ten fakt ujawnić. Obowiązek ujawniania informacji z MSR 8.28(f) dotyczy tylko okresu rocznego bezpośrednio poprzedzającego datę zastosowania poprawek po raz pierwszy. Informację tę można również ujawnić w odniesieniu do wcześniejszych okresów porównawczych, ale nie jest to obowiązkowe.

RMSR proponuje zmiany do MSR 1 w celu doprecyzowania kryteriów klasyfikacji zobowiązań jako długo- lub krótkoterminowych

Niniejsze wydanie biuletynu poświęcone jest propozycjom zmian do MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych” przedstawionym w projekcie standardu ED/2015/1 „Klasyfikacja zobowiązań (propozycje poprawek do MSR 1)”, opublikowanym w lutym 2015 roku.

Streszczenie

- RMSR proponuje wprowadzenie poprawek do MSR, w celu:
 - uzgodnienia wymogów paragrafu 69(d) i 73 MSR 1;
 - doprecyzowania, że podział zobowiązań na krótko- i długoterminowe powinien zależeć od praw występujących na koniec okresu sprawozdawczego;
 - jednoznacznego powiązania zobowiązania z wpływem zasobów z jednostki i objaśnienia, że rozliczenie zobowiązania dla celów klasyfikacji może mieć różne formy, np. pieniężną, innych aktywów, usług, a w niektórych przypadkach kapitału własnego;
 - zmianę porządku wytycznych zamieszczonych w MSR 1 w odniesieniu do podziału zobowiązań na krótko- i długoterminowe w celu pogrupowania przykładów według podobieństwa.
- RMSR nie zaproponowała daty wejścia w życie omawianych poprawek. Przewiduje się jednak możliwość ich wcześniejszego zastosowania.

Dlaczego proponuje się zmiany?

Propozycje poprawek wynikają z przesłanego do RMSR wniosku o doprecyzowanie kryteriów klasyfikacji zobowiązań jako krótko- i długoterminowych.

Autorzy wniosku wyrazili wątpliwość, czy wymogi klasyfikacyjne zawarte w par. 69 MSR 1 są spójne z sytuacją opisaną szczegółowo w par. 73.

Pytali, czy bezwarunkowe prawo do odroczenia rozliczenia (określone w par. 69(d)) nie jest sprzeczne z możliwością podjęcia decyzji o refinansowaniu lub przeniesieniu zobowiązania na przyszłe okresy (określonej w par. 73) w klasyfikacji zobowiązań jako krótko- lub długoterminowych, ponieważ posiadanie bezwarunkowego prawa do odroczenia rozliczenia postrzega się jako znacznie większe utrudnienie niż możliwość odroczenia rozliczenia.

Termin wejścia w życie proponowanych zmian

RMSR nie zaproponowała daty wejścia w życie omawianych poprawek. Przewiduje się jednak możliwość ich wcześniejszego zastosowania. Proponowane zmiany będą obowiązywały retrospektywnie.

Jakie zmiany spowoduje wprowadzenie poprawek?

RMSR proponuje usunięcie słowa „bezwarunkowe” z par. 69(d) MSR 1 i zastąpienie sformułowania „bezwarunkowe prawo” słowem „prawo” oraz zastąpienie słowa „możliwość” w par. 73 MSR 1 słowem „prawo”, by ujednoczyć jego wymogi z wymogami par. 69(d). Rada stwierdziła, że prawo do odroczenia płatności rzadko bywa bezwarunkowe, ponieważ często zależy od dotrzymania w przyszłych okresach warunków zawartej umowy.

W propozycji „Uzasadnienia wniosków” Rada wyjaśnia, że jeśli prawo jest zależne od spełnienia warunku, jednostka sprawozdawcza powinna sprawdzić, czy ten warunek został spełniony na koniec okresu sprawozdawczego i na tej podstawie podjąć decyzję, czy to prawo ma wpływ na klasyfikację zobowiązań. Prawa przyznane po zakończeniu okresu sprawozdawczego nie mają wpływu na klasyfikację.

Wobec tego Rada zaproponowała jednoznaczne wyjaśnienie w par. 69(d) i 73 MSR 1, że na klasyfikację zobowiązań wpływ mają wyłącznie prawa posiadane na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego.

Spostrzeżenie

RMSR nie włączyła do poprawek jednoznacznego wymogu, by kwoty zadłużenia przenoszone na przyszłe okresy pochodziły z tego samego źródła, co zaproponowano w projekcie „Rocznych poprawek do MSSF 2010-2012”. Zamiast tego zaproponowano doprecyzowanie, że klasyfikacja zobowiązań powinna zależeć od prawa przeniesienia na przyszłe okresy zobowiązania kredytowego bezpośrednio związanego z analizowaną linią kredytową, posiadanego na koniec okresu sprawozdawczego.

Proponuje się również objaśnienie związku między rozliczeniem zobowiązania a wpływem zasobów z jednostki sprawozdawczej przez dodanie do par. 69 MSR 1 zdania, iż rozliczenie dotyczy „przekazania kontrahentowi środków pieniężnych, instrumentów kapitałowych, innych aktywów lub usług”.

RMSR proponuje również zmianę porządku wytycznych przedstawionych w standardzie, tak aby pogrupować podobne przykłady i odróżnić sytuacje wpływające na prawa posiadane na koniec okresu sprawozdawczego od sytuacji, które nie mają na niego wpływu.

Spostrzeżenie

Rada zastanawiała się również, czy zdarzenia po zakończeniu okresu sprawozdawczego, takie jak naruszenie postanowień umowy kredytowej czy przedterminowa spłata kredytu przez jednostkę, mają wpływ na klasyfikację danego zobowiązania. Nie zdecydowano się zaproponować zmiany wytycznych dotyczących wpływu zdarzeń występujących po dacie zakończenia okresu sprawozdawczego ze względu na obawy, iż kładzie się niepotrzebny nacisk na zamiary i oczekiwania kierownictwa firmy i że taka propozycja stanowiłaby odstępstwo od MSR 10 „Zdarzenia następujące po dniu bilansowym”.

Nasze rozwiązania informatyczne w zakresie MSSF

Exante i Finevare to sprawdzone rozwiązania informatyczne Deloitte w zakresie MSSF. Zostały one zbudowane przez naszych ekspertów i są wynikiem ponad 10 lat doświadczeń we wdrażaniu zasad rachunkowości dla instrumentów finansowych zgodnie z MSSF, w szczególności: MSR 32, MSR 39, MSR 37, MSR 18, MSSF 9 oraz MSSF 13.

Exante and Finevare are solutions developed by Deloitte that support accounting in accordance with IFRS. They have been developed by our professionals and are result of over 10 year experience in implementation of financial instruments accounting principles according to IFRS, particularly IAS 32, IAS 39, IFRS 9 and IFRS 13.

*fine*VARe™

Adam Kołaczyk
Partner w Dziale Zarządzania
Ryzykiem
odpowiedzialny za Finevare
akolaczyk@deloitteCE.com

Finevare – rozwiązanie MSSF dla banków

Finevare jest rozwiązaniem obsługującym najbardziej wymagające obszary rachunkowości MSSF w bankach:

- Utrata wartości i rezerwy (MSR 39, MSSF 9, MSR 37),
- Zamortyzowany koszt (MSR 39, MSR 18),
- Wycena do wartości godziwej (MSR 39, MSSF 9, MSSF 13).

Rozwiązanie Finevare wdrażane jest jako dodatek do istniejącej architektury systemów w banku i zostało z sukcesem wdrożone w kilkunastu bankach, głównie w krajach Europy Środkowo-Wschodniej.

Główne funkcjonalności Finevare:

EIR – Moduł efektywnej stopy procentowej

Moduł dokonuje kalkulacji efektywnej stopy procentowej (ESP) oraz wartości dyskonta/premii do rozliczenia w danym okresie raportowym. Moduł jest dostosowany do uwzględniania wpływu zdarzeń na kontrakcie powodujących przeliczenie ESP lub korektę amortyzacji.

FV – Moduł wyceny do wartości godziwej

Moduł wspiera wycenę do wartości godziwej bazującą na podejściu DCF. Wbudowane modele do prognozowania przepływów pieniężnych mogą być oparte na schematach spłat i przedpłat, modelach szkodowości, krzywych odzysków, modelach użycia i amortyzacji oraz krzywych dyskontowych.

IMP – Moduł do szacowania utraty wartości (impairment)

Moduł wspiera proces identyfikacji utraty wartości oraz wyceny ekspozycji indywidualnie istotnych. Funkcjonalność modułu w zakresie podejścia kolektywnego do szacowania utraty wartości oparta jest na szeregu modeli statystycznych do estymacji parametrów ryzyka (EAD, PD, LGD, CCF).

IRC – Moduł korekty przychodu odsetkowego

Moduł wyznacza korektę przychodów odsetkowych rozpoznawanych przez bank w systemach transakcyjno-rozliczeniowych do wartości przychodów odsetkowych wg MSR 39.

ACC – Moduł księgowy

W module utrzymywane są salda oraz generowane są polecenia księgowania (związane z modułami EIR, FV, IMP, IRC), które są następnie eksportowane w formie plików płaskich do systemu centralnego banku/księgi głównej.

Finevare – IFRS solution for banking book

Finevare is a solution for the three most challenging areas of IFRS accounting for banking book:

- Impairment and provisions (IAS 39, MSSF 9, IAS 37),
- Amortized cost (IAS 39, IAS 18),
- Fair value measurement (IAS 39, IFRS 9, IFRS 13).

Finevare is designed as an add-on to the existing banking system architecture and has been successfully implemented in several banks, mainly in the Central-Eastern Europe.

Finevare - main functionalities:

EIR – Effective interest rate module

The module calculates effective interest rate (EIR) and discount/premium amortization for a given reporting period. The module handles specific contract events which result in an adjustment to the EIR or discount/premium amortization.

FV – Fair value module

The module supports fair value valuation based on a DCF approach. The embedded behavioural cash flows models may incorporate payment and prepayment patterns, impairment/default patterns, recovery curves, exposure utilization and amortization models and individual discount curves.

IMP – Impairment module

The module supports impairment identification process and further workflow related to evaluation of individually significant exposures. The module functionality related to collective assessment of impairment is based on statistical models of risk parameters estimation (EAD, PD, LGD, CCF).

IRC – Interest income correction module

The module calculates interest revenue according to IAS 39 and relevant the correction of the interest revenue recognized in the banking system.

ACC – Accounting module

The module keeps track of accounting balances and generates journal entries (related to EIR, FV, IMP, IRC modules), which are further exported as data flat files to the core banking system/General Ledger.

Dowiedz się więcej

o Finevare:

www.finevare.com

**Learn more about
Finevare:**

www.finevare.com

Exante – rozwiązanie MSSF dla przedsiębiorstw

Exante to system zarządzania ryzykiem finansowym wspierający następujące obszary:

- Wycena portfela instrumentów finansowych (MSR 39, MSSF 9, MSSF 13)
- Zautomatyzowane procedury związane z rachunkowością zabezpieczeń (MSR 39).

System Exante jest obecnie stosowany przez wiele polskich przedsiębiorstw.

Kluczowe funkcjonalności Exante:

Rejestracja parametrów transakcji pochodnych

System pozwala na rejestrację transakcji zawartych na rynkach: towarowym, walutowym i stopy procentowej.

Okresowe wyceny instrumentów pochodnych i ich księgowania

System dokonuje automatycznych wycen na każdy dzień roboczy. Wyceny bazują na średnich cenach rynkowych pozyskiwanych z serwisu Reuters i spełniają definicję wartości godziwej określonej w MSSF.

Określanie powiązań zabezpieczających

System umożliwia powiązanie pojedynczej transakcji lub portfeli transakcji finansowych do pozycji zabezpieczanych. Użytkownik otrzymuje dostęp do predefiniowanych strategii zabezpieczających, które są już sparametryzowane i dostosowane do jego wymagań.

Przeprowadzanie i dokumentacja testów skuteczności

System przeprowadza testy skuteczności metodą „dollar offset” lub metodą regresji liniowej. Wyniki testów są zapisywane w bazie danych, a użytkownik może śledzić te wyniki oraz ma zapewnioną pełną i poprawną dokumentację zgodną z MSR 39.

Generowanie poleceń księgowania

W przypadku rachunkowości zabezpieczeń konieczna jest ocena i pomiar skuteczności poszczególnych powiązań zabezpieczających. Exante automatycznie wylicza wartość skuteczną i nieskuteczną wszystkich powiązań zabezpieczających oraz przygotowuje odpowiednie polecenia księgowania, które mogą trafiać do systemu księgowego.

Exante – Risk Solution for corporate entities supporting financial instruments accounting under IFRS

Exante is a financial risk management system supporting companies on following:

- Valuation of financial instruments portfolio (in accordance with IAS 39, IFRS 9, IFRS 13)
- Automated procedures supporting application of hedge accounting (IAS 39).

Exante is currently used by companies across many industries (i.e. energy, manufacturing, resources, mining, leasing).

Main Exante functionalities:

Registering derivatives parameters

The System captures derivatives in commodities, FX and interest rates markets.

Periodic valuation of derivatives and accounting of fair value

The System automatically calculates fair value at each market day. Valuations are based on average market prices derived from Reuters and comply with fair value definition from IFRS.

Defining hedging relationships

The System links transaction or transactions portfolios to hedged items. The User gets access to predefined (parameterized and customized) hedging strategies.

Testing effectiveness of hedge relationships

The System conducts effectiveness tests using dollar offset method or regression. Tests results are saved in database and the User can track them. Full documentation is prepared by the System in accordance with IAS 39.

Generation of postings to G/L

At the end of each accounting period Exante automatically prepares journal entries for accounting system. In case of hedge accounting it calculates effective and ineffective part of all hedging relationships and prepares appropriate postings.

Szymon Urbanowicz
Dyrektor w Dziale Zarządzania Ryzykiem
odpowiedzialny za Exante
surbanowicz@deloitteCE.com

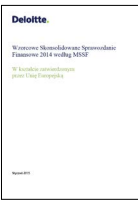

Dowiedz się więcej o Exante:

www.exante-online.com

Learn more about Exante:

www.exante-online.com

Nasze publikacje i przydatne linki

Tytuł		Opis
	Biuletyn MSSF	Cykliczna publikacja poruszających tematy związane z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej.
	Praktyczny przewodnik po MSSF / MSR 2015	Przewodnik zawiera streszczenia zapisów wszystkich MSSF z uwzględnieniem zmian w MSSF wydanych do końca października 2014 r. oraz porównanie z Ustawą o rachunkowości (PSR).
	Wzorcowe Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe 2014 według MSSF	Wzór skonsolidowanego sprawozdania finansowego opracowany w celu zilustrowania ujawnień wymaganych przez Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) w kształcie zatwierdzonym przez Unię Europejską, dla sprawozdań finansowych sporządzanych za okresy rozpoczynające się w dniu 1 stycznia 2014 roku i później.
	Przewodnik po znowelizowanych standardach MSSF 3 i MSR 27	Niniejszy przewodnik poświęcony jest przede wszystkim sposobom rozliczania połączeń jednostek gospodarczych zgodnie z MSSF 3(2008). W odpowiednich miejscach zawiera on odniesienia do MSR 27(2008) – w szczególności w odniesieniu do definicji kontroli, rozliczania udziałów niesprawujących kontroli oraz zmian struktury własnościowej.
	Przewodnik po MSSF 8 Segmenty Operacyjne	Publikacja przedstawia najważniejsze zasady związane z implementacją i zastosowaniem MSSF 8, wykorzystując liczne przykłady zastosowania poszczególnych rozwiązań zawartych w standardzie, jak również przykładowe formy prezentacji danych o segmentach operacyjnych.

Wszystkie powyższe publikacje można pobrać bezpłatnie na stronie Deloitte: www.deloitte.com/pl/mssf

Przydatne linki

MSSF

www.deloitte.com/pl/MSSF

Publikacje i aktualne informacje dotyczące MSSF

www.iasplus.com

Na tej stronie można znaleźć aktualne informacje dotyczące zmian w MSSF i KIMSF oraz praktyczne materiały źródłowe.

www.ifrs.org

Fundacja MSSF i Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR)

www.ifac.org

Międzynarodowa Federacja Księgowych (IFAC)

Polskie Standardy Rachunkowości

www.mf.gov.pl

Ministerstwo Finansów (MF)

www.knf.gov.pl

Komisja Nadzoru Finansowego (KNF)

www.kibr.org.pl

Krajowa Izba Biegłych Rewidentów (KIBR)

www.skwp.org.pl

Stowarzyszenie Księgowych w Polsce (SKWP)

Deloitte

www.deloitte.com/pl/audyt

US GAAP

www.fasb.org

Amerykańska Rada ds. Standardów Sprawozdawczości Finansowej (FASB)

www.sec.gov

Amerykańska Komisja ds. Papierów Wartościowych i Giełd (SEC)

Unia Europejska

www.europa.eu

Unia Europejska (strona główna)

www.efrag.org

Europejska Grupa Doradcza ds. Sprawozdawczości Finansowej

www.fee.be

Europejska Federacja Księgowych

www.esma.europa.eu

Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych

Dodatkowe informacje dotyczące usług, programów, szkoleń i publikacji

www.deloitte.com/pl

Deloitte Polska

www.deloitte.com

Deloitte Global

Kontakt

Członkowie Zespołu Technicznego Deloitte Audyt:

Piotr Sokołowski

Partner

E-mail: psokolowski@deloitteCE.com

Marcin Samolik

Starszy Menedżer

E-mail: msamolik@deloitteCE.com

Przemysław Zawadzki

Starszy Menedżer

E-mail: pzawadzki@deloitteCE.com

Krzysztof Supera

Menedżer

E-mail: ksupera@deloittece.com

Paweł Tendera

Menedżer

E-mail: ptendera@deloitteCE.com

Eksperti Deloitte aktywnie wspierają proces implementacji MSSF. W tym celu stworzyliśmy platformę usług skierowanych głównie na kwestie związane ze sprawozdawczością finansową według MSSF oraz Krajowych Standardów Rachunkowości. Doradztwo przy implementacji MSSF

Forma doradztwa i naszego zaangażowania w ten proces jest w pełni elastyczna, umożliwiając jednostkom dostosowanie naszej pomocy do ich specyfiki i indywidualnych wymagań.

Podstawowe usługi, które świadczymy to:

- doradztwo w zakresie opracowania planu implementacji MSSF,
- pomoc przy identyfikacji i szacowaniu istotnych różnic wynikających z zastosowania MSSF oraz ich odzwierciedlenia w księgach,
- opracowanie i modyfikacja planu kont oraz dostosowanie systemów księgowych, jak i sprawozdawczości finansowej do zasad wynikających z MSSF,
- doradztwo w zakresie zmian organizacyjnych i obiegu dokumentów spowodowane implementacją MSSF,
- opracowywanie polityki rachunkowości w oparciu o przyjęte zasady na gruncie MSSF,
- doradztwo i opracowywanie pakietów konsolidacyjnych oraz wzorów sprawozdań finansowych dla podmiotów indywidualnych i grup kapitałowych,
- doradztwo przy sporządzaniu prospektów emisyjnych.

Konsultacje (w tym „hot-line”)

Obejmują one opracowanie przez naszych ekspertów analiz eksperckich w zakresie stosowania regulacji MSSF, jak również polskich standardów rachunkowości. Konsultacje mają za zadanie wskazanie właściwych - adekwatnych dla danego zagadnienia - rozwiązań.

Szkolenia i warsztaty

- szkolenia teoretyczne i warsztatowe z zakresu regulacji MSSF,
- cykliczne szkolenia związane ze zmianami w regulacjach MSSF,
- szkolenia w zakresie polskich standardów rachunkowości.

www.deloitte.com/pl

Powyższa publikacja zawiera jedynie informacje natury ogólnej. Deloitte Touche Tohmatsu Limited, Deloitte Global Services Limited, Deloitte Global Services Holdings Limited, Deloitte Touche Tohmatsu Verein, firmy członkowskie oraz podmioty stowarzyszone nie świadczą tym samym, ani nie przedstawiają w tej publikacji porad księgowych, podatkowych, inwestycyjnych, finansowych, konsultingowych, prawnych czy innych. Nie należy także wyłącznie na podstawie zawartych tu informacji podejmować jakichkolwiek decyzji dotyczących Państwa działalności. Przed podjęciem jakichkolwiek decyzji lub działań dotyczących kwestii finansowych czy biznesowych powinni Państwo skorzystać z porady profesjonalnego doradcy. Deloitte Touche Tohmatsu Limited, Deloitte Global Services Limited, Deloitte Global Services Holdings Limited, Deloitte Touche Tohmatsu Verein, firmy członkowskie oraz podmioty stowarzyszone nie ponoszą odpowiedzialności za jakiegokolwiek szkody wynikające z wykorzystania informacji zawartych w publikacji ani za Państwa decyzje podjęte w związku z tymi informacjami. Osoby korzystające z powyższej publikacji robią to na własne ryzyko i ponoszą pełną związaną z tym odpowiedzialność.

Deloitte świadczy usługi audytorskie, konsultingowe, doradztwa podatkowego i finansowego klientom z sektora publicznego oraz prywatnego, działającym w różnych branżach. Dzięki globalnej sieci firm członkowskich obejmującej 150 krajów oferujemy najwyższej klasy umiejętności, doświadczenie i wiedzę w połączeniu ze znajomością lokalnego rynku. Pomagamy klientom odnieść sukces niezależnie od miejsca i branży, w jakiej działają. 200 000 pracowników Deloitte na świecie realizuje misję firmy: stanowić standard najwyższej jakości.

Specjalistów Deloitte łączy kultura współpracy oparta na zawodowej rzetelności i uczciwości, maksymalnej wartości dla klientów, lojalnym współdziałaniu i sile, którą czerpią z różnorodności. Deloitte to środowisko sprzyjające ciągłemu pogłębianiu wiedzy, zdobywaniu nowych doświadczeń oraz rozwojowi zawodowemu. Eksperci Deloitte z zaangażowaniem współtworzą społeczną odpowiedzialność biznesu, podejmując inicjatywy na rzecz budowania zaufania publicznego i wspierania lokalnych społeczności.

Nazwa Deloitte odnosi się do jednej lub kilku jednostek Deloitte Touche Tohmatsu Limited, prywatnego podmiotu prawa brytyjskiego z ograniczoną odpowiedzialnością i jego firm członkowskich, które stanowią oddzielne i niezależne podmioty prawne. Dokładny opis struktury prawnej Deloitte Touche Tohmatsu Limited oraz jego firm członkowskich można znaleźć na stronie www.deloitte.com/pl/onas